

Jan Michał Burdukiewicz, Charles Frank Herman

Siedlnica, st. 17, gm. Wschowa, woj. leszczyńskie, AZP 66-22/47

Informator Archeologiczny : badania 31, 9-10

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

- kultura Bromme-Lyngby (schyłkowy paleolit)
- kultura komornicka, faza młodsza (mezolit)
- kultura ceramiki sznurowej (schyłkowy neolit)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 11 sierpnia do 6 września przez mgr. Eugeniusza Foltyna. Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 37 m².

Głównym celem badań było uwolnienie wybierzyska z materiałów zabytkowych. Drugim było zorientowanie się jaka jest dokładna lokalizacja, chronologia i przynależność kulturowa artefaktów krzemiennych odkrytych podczas lustracji terenowych.

Stanowisko C leży na wschodnim zboczu kulminacji terenowej tzw. „Piaskowej Góry” (298.98 m.n.p.m.) w południowo-zachodniej części wsi Rozumice. Obszar wokół niego rozcinają liczne niecki denudacyjne i wąwozy kołowe. Po jego zachodniej i północnej stronie Biegnie dolina Rozumickiego Potoku, cieku należącego do zlewni Troi.

Otwarto dwa wykopy. Pierwszy usytuowany został na krawędzi wybierzyska, na wysokości 297.95 m n.p.m. Drugi wykonano w dnie piaskowni.

W wyniku badań stwierdzono istnienie siedmiu poziomów, zawierających materiały archeologiczne.

Wykop założony w dnie piaskowni dostarczył 81 wyrobów kamiennych z oznakami intencjonalnej obróbki. Zalegały one w piaskach i żwirach równolegle i skośnie warstwowanych frakcjonalnie, piaskach i iłach warstwowanych przekątnie riplemarkowo, z tocząciami ilastymi oraz w piaskach i żwirach warstwowanych przekątnie, nasyconych związkami Fe i Mn. Są to odłupki, wióry, 14 narzędzi (zgrzebła, odłupki retuszowane narzędzia zębato-wnętkowe). Dość prawdopodobna jest ich przynależność do tzw. kompleksu mikroodłupkowego (zespoły typu Bilzingsleben).

W wykopie górnym wydobyto 2737 wytworów kamiennych oraz 13 fragmentów naczyń pradziejowych i nowożytnych. Na inwentarz kamienny składają się: rdzenie, odłupki, wióry, odpadki charakterystyczne, okruchy, 308 narzędzi. Z punktu widzenia typologicznego można wśród nich wyróżnić materiały kultur: ceramiki sznurowej (grociki sercowate), komornickiej (trójkąty, tylczaki typu Stawinoga, półtylczaki typu Komornica, półksiężyce, trapezy, skrobacze, rylcowce), Bromme-Lyngby (liściaki Lyngby, ahrensburkskie, świderskie, drapacze z retuszowanym trzonkiem), graweckiej (tylczaki, grawet, wiórki tylcowe, jednozadziorce, wiórowce zębato-wnętkowe, środkowopaleolitycznej (zgrzebła, narzędzia zębato-wnętkowe).

Materiały kultur: ceramiki sznurowej, komornickiej, Bromme-Lyngby, graweckiej występowały zmieszane w humusie i bezstrukturalnych piaskach. Ślady osadnictwa środkowopaleolitycznego odsłonięto w poziomo warstwowanych piaskach i żwirach oraz w bruku morenowym. Reprezentuje ono fragment wczesnośrodkowopaleolitycznego zespołu z narzędziami zębato-wnętkowymi bez techniki lewaluaskiej.

Odkrycie w określonym kontekście geologicznym materiałów od dolnego paleolitu po przełom neolitu i epoki brązu nadaje stanowisku C unikalny charakter, nie tylko w skali Górnego Śląska. Wobec trudnej do przecenienia wartości stanowiska, niepokój muszą budzić dalsze jego losy. Stanowisko w dalszym ciągu jest niszczone. Mimo zakazów nadal trwa rabunkowa, dzika eksploatacja piasku. Inne zagrożenie stanowi traktowanie wybierzyska jako wysypiska śmieci.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Badaniach archeologicznych na Górnym Śląsku i ziemiach pogranicznych w 1997 r.”

Badania będą kontynuowane.

Sędzin, st. 86 i 87, gm. Zakrzewo, woj. wrocławskie - patrz: późne średniowiecze

SIEDLNICA, st. 17, gm. Wschowa, woj. leszczyńskie, AZP 66-22/47

- obozowiska schyłkowopaleolityczne: kultura hamburska, technokompleks z tylczakami łukowymi (Federmesser) z okresu Alleröd, elementy technokompleksu z liściakami
- ślady osadnictwa mezolitycznego

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 21 lipca do 23 sierpnia przez dr.

dr. Jana Michała Burdukiewicza (Katedra Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego) i Charleisa Franka Hermana (Laboratorium voor Prehistorie, Katholieke Universiteit Leuven). Finansowane przez Katedrę Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego i Laboratorium voor Prehistorie, Katholieke Universiteit Leuven (Bergia) oraz Wydział Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Lesznie. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię około 0,24 ara.

Badania interdyscyplinarne prowadzono przy udziale paleoekologów i paleobotaników z Uniwersytetu Wrocławskiego i Katolickiego Uniwersytetu w Leuven.

Kontynuowano badania z lat 1995 i 1996. W tym sezonie zakończono badania jednego skupienia hamburskiego. Odkryto również nową kolejną krzemienicę, z której pozyskano blisko 500 wyrobów krzemiennych.

W badaniach zastosowano teodolit laserowy (Total Station) do dokładnych pomiarów lokalizacji trójwymiarowej znalezisk oraz szybkich pomiarów hipsometrycznych.

W chwili obecnej znane są trzy skupiska kultury hamburskiej, dwa ze stanowiska Siedlnica 17 i jedno ze stanowiska Siedlnica 17a. Unikatowy charakter doliny Kopanicy w rejonie Siedlnicy wyraża się w niezwyklej koncentracji osadnictwa schyłkowopaleolitycznego na tak małym obszarze.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Badania będą kontynuowane.

Szadek, st. 3, gm. Blizanów, woj. kaliskie - patrz: środkowa i późna epoka brązu

Tanowo, st. 3, gm. Police, woj. szczecińskie - patrz: neolit

WYBRANOWO, st. 1, gm. Janowiec Wlkp., woj. bydgoskie

- obozowisko kultury hamburskiej (paleolit schyłkowy)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w listopadzie przez dr. Jacka Kabacińskiego (Instytut Archeologii i Etnologii PAN Oddział w Poznaniu).

Celem badań było rozpoznanie stratygrafii centralnej części wydmy wybranowskiej, na północnym krańcu której zarejestrowano dowody osadnictwa kultury hamburskiej (stanowisko nr 33 w Mirkowicach). Wytypowano dwie lokalizacje, które w sposób optymalny spełniały wymóg zazębienia się osadów eolitycznych z biogenicznymi, przylegającymi od północnego wschodu do wydmy. W pierwszej kolejności wykonano serię odwiertów w miejscu oznaczonym jako stanowisko „A”. W odwiertach zarejestrowano sekwencję osadów złożoną z gleby murszowej, torfu, gytii wapiennej (bliżej wydmy) oraz podścielających te utwory piasków eolitycznych. Z powodu braku specjalistycznego sprzętu do wierceń, nie udało się przebić przez warstwę piasków w celu stwierdzenia ewentualnej obecności utworów biogenicznych poniżej dolnej serii eolitycznej. W miejscu oznaczonym jako stanowisko „B” wyeksplorowano 2 wykopy o długości 3 i 5 m, usytuowane w jednej linii, oraz wykonano serię odwiertów, by uzyskać w miarę pełny przekrój przez dystalną część wydmy oraz przez strefę brzegową, gdzie zazębiały się piaski eoliczne z utworami organogenicznymi. W efekcie uzyskano przekrój o długości ponad 30 metrów. W południowej części wykopu, na profilu, zarejestrowano dwa poziomy kopalne, z których wyższy (warstwy 9, 8 i 7d) zachowany był całkowicie. Starszy horyzont kopalny, słabo czytelny, był zachowany szczątkowo (7b-7c) w postaci erozyjnie ściętego w części stropowej iluwium. Poniżej zarejestrowano dwie serie eoliczne (4a i 4b), spoczywające na cienkiej, grubości 1-2 cm, warstwie organicznej — warstwa 2 (detrytus?).

Poniżej zarejestrowano ponownie piaski eoliczne, w części stropowej warstwowane mułkiem wapiennym (warstwa 1). Porównując powyższą sekwencję ze stratygrafią wykopów torfowych na stanowisku w Mirkowicach stwierdzić można, iż w przekroju na stanowisku B uchwycono pełną sekwencję osadów późnoglacialnych, włączając w to niezwykle cenną, unikatową w skali całego Niżu Polskiego, warstwę detrytusu związaną z Böllingiem, która w przypadku stanowiska w Mirkowicach stanowi podstawowe źródło poznania środowiska naturalnego, w jakim bytowały na tym terenie najstarsze społeczności ludzkie.

Badania powinny być kontynuowane.